

Сценарии за развитие на сектор „Биологично земеделие“ в светлината на ОСП 2023 – 2027 година

Диляна Митова

Селскостопанска академия – София, Институт по аграрна икономика – София

E-mail: dilianamit@gmail.com

Резюме

Изследването има за цел да направи сценариен анализ, който да покаже какви промени, перспективи и тенденции биха се очаквали в развитието на биологичното земеделие (БЗ) у нас, свързани с промяната на основни фактори, механизми и средства за подпомагане в политиката и с целите на Зелената сделка на ЕС. Изследването на сценариите в сектор „Биологично земеделие“, тяхното оценяване и измерването на вероятността всеки един от вариантите да се случи е показателно за бъдещото развитие на този сектор, за възможностите и перспективите пред него. То следва количествен подход за измерване на евентуални промени в сектор „Биологично земеделие“. Базирано е и е част от работата по научноизследователски проект „Перспективи пред българското земеделие и селските райони в контекста на ОСП 2021 – 2027 г. и Плана за възстановяване на ЕС“, разработен от колектив, с ръководител доцент д-р Божидар Иванов, ИАИ, ССА – София, през 2021 – 2022 г. Изследването е базирано на разработената за целите на гореспоменатия проект методология, ползвайки съответния алгоритъм, като основните прилагани методи са: метод на относителната сравнителна оценка; вероятно изследване с ковариации; дескриптивен анализ; индикаторен метод; експертна оценка; статистически методи за определяне на трендовете (Иванов и кол., 2023 г.). При разработване на прогнозните сценарии за проследяване на възможните последици и ефекти при допускане на различни варианти за развитието на БЗ у нас, са използвани две групи индикатори – резултативни и производни. Използвана е средната сценарийна резултативна оценка като показател, доколко различните сценарии могат да се случат. Конкретните сценарии и средните резултативни оценки се определят в граници, съобразно стандартна грешка и доверителен интервал по методиката от гореспоменатия проект.

Макар общата вероятност по предложените три сценария (песимистичен, умерен и оптимистичен), измерена чрез коефициента на вероятност, да е незадоволителна – 0,43, както и средните резултативни оценки за песимистичния и умерения сценарии, то за оптимистичния сценарий средната резултативна оценка се определя като задоволителна. От представените предположения, оценки и вероятностни сценарии може да се направи изводът, че заложените промени в индикаторите за развитие на биологичното земеделие водят до сравнително близки вероятности за поява на оптимистичния и умерения сценарии. С най-висок процент обаче е оптимистичният сценарий – 18%, следван от умерения – 16%. Т.е. вероятността биологичното земеделие към 2027 г. да се развива по оптимистичния сценарий е най-висока. Реализирането на такъв сценарий до 2027 година би било позитивно за българското земеделие, като цяло, и в частност за БЗ. Това съвпада с тенденциите, които се забелязват напоследък: налице е повишен интерес на обществото към биологичните продукти; едновременно с това редица документи на ЕК залагат цели за увеличение на площите, които се управляват по методите на биологичното земеделие. Засиленият обществен интерес и загрижеността за опазване на околната среда и здравето на хората и животните провокира редица мерки в политиката както на ЕС, така и в националната ни политика, свързани с подкрепата на сектора.

Ключови думи: сценарии; биоземеделие; перспективи

Scenarios for the development of the Organic farming sector in the light of the CAP 2023 – 2027

Diliana Mitova

Agricultural academy – Sofia, Institute of agricultural economics – Sofia

E-mail: dilianamit@gmail.com

Citation: Mitova, D. (2023). Scenarios for the development of the Organic farming sector in the light of the CAP 2023 – 2027. *Bulgarian Journal of Agricultural Economics and Management*, 68(4), 62-71 (Bg).

Abstract

The research aims to make a scenario analysis that will show what changes, perspectives and trends would be expected in the development of organic farming (OF) in our country, related to the change of main factors, mechanisms and means of support in the policy and with the objectives of the EU Green Deal. The study of the scenarios in the organic farming sector, their evaluation and the measurement of the probability that each of the options will happen is indicative of the future development of this sector, of the opportunities and prospects for it. It follows a quantitative approach to measure the possible changes in the organic farming sector. It is based on and is part of the work on the research project “Perspectives for Bulgarian agriculture and rural areas in the context of the CAP 2021 – 2027 and the EU Recovery Plan”, developed by a team led by associate professor Dr. B. Ivanov, IAI, Agricultural Academy – Sofia in 2021 – 2022. The research is based on the methodology developed for the purposes of the above-mentioned project, using the relevant algorithm, and the main applied methods are comparative assessment, probabilistic study with covariances, descriptive analysis, indicator method, expert assessment and statistical methods for determining trends (Ivanov et al., 2023). When developing the forecast scenarios, to track the possible consequences and effects of assuming different options for the development of OF in our country, two groups of indicators have been used – result and derivative ones. The average scenario score was used as an indicator of how likely the different scenarios were to occur. The specific scenarios and the average scores are determined within limits, according to the standard error and confidence interval according to the methodology of the above-mentioned project.

Although the overall probability of the proposed three scenarios (pessimistic, normal and optimistic), measured by the probability coefficient, is unsatisfactory – 0.43, as well as the average scores for the pessimistic and moderate scenarios, the average score for the optimistic scenario is considered satisfactory. From the presented assumptions, estimates and probability scenarios, it can be concluded that the assumed changes in the indicators for the development of organic agriculture lead to relatively close probabilities for the occurrence of the optimistic and moderate scenarios. However, the optimistic scenario has the highest percentage – 18%, followed by the moderate scenario – 16%. I.e. the probability that organic agriculture will develop by 2027 according to the optimistic scenario is the highest. The realization of such a scenario by 2027 would be positive for Bulgarian agriculture in general and for OF in particular. This coincides with the trends that have been noticed recently – there is an increased interest of society in consuming organic products; at the same time, a number of EC- documents set goals for increasing the areas managed by organic farming methods. The increased public interest and concern for the protection of the environment and the health of people and animals has provoked a number of measures in both EU and national policy related to the support of the sector of OF.

Key words: scenarios; organic farming; prospects

Въведение

Изследването следва количествен подход за измерване на евентуални промени в сектор „Биологично земеделие“ (като неразривна част от агроекологията) и е основано на сценариен анализ, който да покаже какви про-

мени, перспективи и тенденции се очакват в развитието на биологичното земеделие (БЗ), свързани с промяната на основни фактори, механизми и средства за подпомагане в политиката и целите на Зелената сделка на ЕС.

Новата Обща селскостопанска политика 2023 – 2027 г. има амбициозни цели по отношение на околната среда и агроекологията, като определя редица мерки, насочени към насърчаване на земеделските стопани да възприемат по-екологосъобразни земеделски практики. Сред тях са, освен стандарти за по-голяма обвързаност с условия, които земеделските стопани трябва да спазват, за да получават подпомагане по линия на ОСП, но и агроекологични интервенции за подпомагане и/или стимулиране на земеделските стопани да прилагат селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда.

Такава практика е биологичното земеделие – устойчива производствена система, която се основава на принципите на съобразяване със системите и циклите в природата и запазване, и подобряване на състоянието на почвата, водата и въздуха, на здравето на растенията и животните, и на равновесието между тях; запазване на елементите на природния ландшафт; използване по отговорен начин на енергията и природните ресурси като вода, почва, органична материя и въздух.

Засиленият обществен интерес и загрижеността за опазване на околната среда и здравето на хората и животните провокира редица мерки в политиката както на ЕС, така и в националната политика. Например в Стратегическия план са предвидени две основни компенсаторни интервенции, насочени към прилагане на биологично земеделие: „Биологично растениевъдство“, „Биологично пчеларство“ и една екосхема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни), с общ бюджет почти 407 милиона евро. Наред с компенсаторни интервенции за БЗ са предвидени и редица други действия, които ще бъдат финансирани чрез Стратегическия план. Такива са: целенасочено подпомагане за биопродукция за малки земеделски стопанства; подпомагане за преработка на селскостопански продукти и инвестиции, свързани с подобряване на конкурентоспособността в биологични земеделски стопанства, вкл. чрез създаване на трайни насаждения по биологи-

чен начин. За тези дейности са предвидени над 75 млн. евро публични средства, които да бъдат на разположение на производителите и преработвателите, имащи желание на прилагат този метод на производство и да стимулират навлизането на нови биологични площи. В стратегическия план са предвидени и средства за дейности, които да популяризират биологичното производство сред земеделските стопани – провеждане на информационни семинари, демонстрационни дейности и предоставяне на индивидуални съвети за земеделски стопани, както и съвети директно на терен, които да провокират интерес сред земеделските стопани, които прилагат конвенционални методи на производство, да преминат към биологично селско стопанство.

За да се постигнат заложените за БЗ цели, са предвидени и редица други дейности, извън обхвата на Стратегическия план – въвеждане на биологични продукти в детските градини, детски ясли и детски кухни чрез инициране на инициатива за осигуряване на допълнителни средства на общините; провеждане на рекламни кампании; предвиждане на дейности за разпознаване на биологичните продукти на пазара, вкл. проследяване на произхода им, и др. Всичко това е показателно за значението, ролята и мястото на БЗ у нас.

Между множеството индикатори, характеризиращи и проследяващи тенденциите в агроекологията на национално ниво, едни от най-показателните са индикаторите, свързани с БЗ. Изследването е базирано на методите на относителната сравнителна оценка (нормализация на първичните показатели и привеждането им в граница 0 – 1), вероятно изследване с ковариации, дескриптивен анализ, индикаторен метод, експертна оценка и статистически методи за определяне на трендовете (Иванов и кол., 2023 г.). При разработване на прогнозните сценарии за проследяване на възможните последици и ефекти при допускане на различни варианти за развитието на БЗ у нас се използват две групи индикатори: резултативни и производни. От резултативните са използвани:

- Оператори в БЗ, брой. Този индикатор съдържа данни за производителите, преработвателите и търговците в БЗ, като делът на последните 2 групи е незначителен, преобладаващ е броят на биопроизводителите;

- Площи в БЗ (сертифицирани и в преход) в ха. Този индикатор дава представа какви са абсолютните измерения на биопроизводството у нас, визирайки площите (сертифицирани и в преход) в ха.

- Животни (говеда), отглеждани биологично, брой. Индикаторът представя броя на отглежданите биологично животни (в случая са избрани говеда, би могло да се изберат също така овце, кози, пчелни семейства и др.).

От производните са използвани:

- Производство от зърнено-житни култури, тона. Индикаторът дава представа какво е производството от определени култури, отглеждани биологично. Избрали сме производство от зърнено-житни култури като една от най-типичните култури, отглеждани у нас;

- Дял на площите в БЗ от ИЗП, %. Това е индикаторът, който дава най-ясна представа за състоянието на БЗ в една страна и доколко са постигнати целите, поставени със Зелената сделка и със стратегията „От фермата до трапезата“, визиращи стимулирането, подкрепата и амбицията биопроизводството в ЕС до 2030 г. да заеме 25% от ИЗП.

Поради естеството на биологичното производство като земеделска практика, благоприятна за климата и околната среда и по този начин подобряваща влиянието на селското стопанство върху тях, избраните индикатори адресират косвено редица аспекти на агроекологията (климат, почви, води, въздух, здраве на растенията, животните и хората, запазване на биоразнообразието).

Вероятни сценарии и ефекти за развитие на БЗ

В изследването са заложили коректни стойности за разглеждане на 3 сценария – песимистичен, реалистичен и оптимистичен. Целта е да се направи оценка на състоянието чрез прогнозираните сценарии, като тя се получава от съпоставянето на сценариите по-

между им. Оценката на ситуацията се прави по съответно разработена скала, съобразно получените стойности: 0 – 0,21 – неблагоприятна; 0,22 – 0,45 – незадоволителна; 0,46 – 0,55 – задоволителна; 0,56 – 0,80 – добра; 0,81 – 1 – много добра/отлична, като съответно се изяснява и причината как се е формирала и на какво се дължи. Накрая се анализира вероятността съответният сценарий да се осъществи.

В Стратегическия план за развитието на земеделието и селските райони на Република България е посочено, че базирано на разработените прогнозни разчети за нарастване на площите и животните, отглеждани по методите на биологичното земеделие, се предвижда до 2025 г. площите в система на контрол да нараснат на 5% от ИЗП, а към 2027 г. – на 6,98%.

Отправна точка (базов сценарий) са данните за 2020 г., а крайна дата за прогнозираните сценарии – 2027 г. Базовите данни за 2020 г. са от Евростат (броят оператори за 2020 г. е по информация от фондация „Биоселена“, поради липса на данни за този показател в Евростат за тази година към момента на изследването). На база досегашното развитие на БЗ у нас и експертна преценка за различните сценарии са предвидени следните промени в стойностите на индикаторите:

➤ За песимистичния сценарий съответно:

- Брой оператори в биологичното земеделие – нарастване с 10%;

- Площи, сертифицирани и в преход – нарастване 1,74 пъти, съответстващо на нарастването на дела на биоплощите в ИЗП;

- Брой животни, отглеждани биологично (говеда) – нарастване с 15%;

- Производство от зърнено-житни култури в тона – нарастване 1,5 пъти;

- Относителен дял на площите с БЗ в ИЗП – да достигне 4% от ИЗП.

➤ За умерения сценарий съответно:

- Брой оператори в биологичното земеделие – нарастване с 25%;

- Площи, сертифицирани и в преход – нарастване 2,17 пъти, съответстващо на нарастването на дела на биоплощите в ИЗП;

- Брой животни, отглеждани биологично (говеда) – нарастване с 30%;
- Производство от зърнено-житни култури в тона – нарастване 2 пъти;
- Относителен дял на площите с БЗ в ИЗП – да достигне 5% от ИЗП.
- За оптимистичния сценарий съответно:
 - Брой оператори в биологичното земеделие – нарастване с 50%;
 - Площи, сертифицирани и в преход – нарастване 3,04 пъти, съответстващо на нарастването на дела на биоплощите в ИЗП;
 - Брой животни, отглеждани биологично (говеда) – нарастване с 65%;
 - Производство от зърнено-житни култури в тона – нарастване 2,5 пъти;
 - Относителен дял на площите с БЗ в ИЗП – да достигне 7% от ИЗП (на база досегашното развитие на БЗ у нас и заложените цели в Стратегическия план).

Базов сценарий 2020 г.

В сравнение с ЕС средно, както и в сравнение с болшинството страни членки поотделно, България значително изостава в показателите, характеризиращи мястото и развитието на биологичното производство в селско-

то стопанство на страната. Въпреки добрите природни и климатични дадености, както и дългогодишните усилия и заявления за приоритет на това производство, поради редица причини БЗ все още не е постигнало заявените и желани резултати.

До 2016 г. броят на операторите в БЗ оптимистично нараства, а след това следва тренд на намаление. Към 2020 г. операторите в БЗ по данни на „Биоселена“ у нас са били 5844 броя (към 2019 г., по данни на Евростат, са били 6405 броя, а към 2021 г. техният брой намалява до 4913 броя).

Към края на 2020 г., по данни от Евростат, в системата на контрол в биологичното земеделие са площи в размер на 116 253 ха, като от 160 620 ха през 2016 г. следва трайна тенденция на намаляване (в противовес на постоянното увеличаване както на площите, така и на операторите в ЕС, като цяло, и в болшинството от страните членки).

При животните в БЗ към 2020 г. се забелязва сравнително запазване или съвсем леко намаляване на броя им (увеличение има само в броя на пчелните семейства) спрямо 2016 г.

Производството от различни култури варира през годините и показва лека тенденция

Таблица 1. Индикатори, включени в сценариите за развитие на биологичното производство
Table 1. Indicators included in the scenarios for the development of organic farming

	Базова година/ Base year		Сценарии 2027/ Scenarios 2027 г.	
	2020 г.	Песимистичен/ Pesimistic	Умерен/Normal	Оптимистичен/ Optimistic
Оператори в БЗ, брой/ Operators in OF, number	5844	6428	7305	8766
Площи в БЗ (сертифицирани и в преход), ха/Area under OF, ha	116253	202179	252724	353813
Животни (говеда) в БЗ, брой/ Animals (cattle) number	10343	11894	13446	16549
Производство от зърнено- житни култури, тона/ Production of cereals, tons	41385	62077	82770	103463
Дял на площите в БЗ от ИЗП, %/ Share of areas in OF from UAA, %	2,30%	4	5	7

Източник: Евростат и собствени изчисления.
Source: Eurostat and own calculations.

на намаляване, с изключение на производството от техническите култури.

Най-показателен за значението и мястото на БЗ в селското стопанство е делът на площите с биопроизводство от ИЗП. Докато за ЕС (и за болшинството страни членки) този показател нараства ежегодно и за 2020 г. е 9,08%, то за България той намалява от 3,2% през 2016 г. до 2,3% през 2020 г.

Данните ясно показват, че БЗ в България все още не е достигнало полагащото му се място в нашето селско стопанство и се иска още много работа на различни равнища, за да се постигнат целите, поставени в стратегически документи на ЕС. По-конкретно – за да се постигнат поставените в Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. цели и тези в стратегията от „Фермата до трапезата“, е необходимо да бъдат предприети действия, насочени към включване в подпомагането на нови биологични стопани с нови площи.

Базирайки се на заложените в Стратегическия план за развитието на страната ни цели и интервенции (конкретно в селското стопанство и в частност в сектор „Биологично земеделие“), стъпвайки на тенденциите в развитието на сектора през последните години и на експертна преценка, е направен опит да се разработят съответни сценарии за близкото бъдеще.

Предположения за вероятностите съответните сценарии и произтичащите от тях последици да се осъществят се извеждат на база на сценариен анализ, при съответно коректно зададени стойности.

Средната сценарийна резултативна оценка е показател доколко различните сценарии могат да се случат. Конкретните сценарии и средните резултативни оценки се определят в граници, съобразно стандартна грешка и доверителен интервал (методика по проект Иванов, 2022 г.)

Анализ на сценариите

Песимистичен сценарий

Средната сценарийна резултативна оценка ISA-P-average при песимистичния (а и при останалите) сценарий е изчислена като резулта-

тивна средноаритметична от индикаторните оценки на включените пет индикатора. Нейната стойност е 0,34 (средният сегмент на интервалната оценка според разписаната методология). Това съответства на незадоволителна оценка при определяне на този сценарий за ситуацията в сектора на биопроизводството. Заложеното за този сценарий до 2027 г. нарастване на броя оператори в БП, на площите в БЗ, на броя на биологично отглежданите говеда и на производството от биологично отглежданите зърнени култури, както и нарастването на дела на биоплощите в ИЗП на 4%, би трябвало да е показателно за положението, до което ситуацията в сектора може да се развие неблагоприятно и за неговото представяне на фона на общата картина в земеделието.

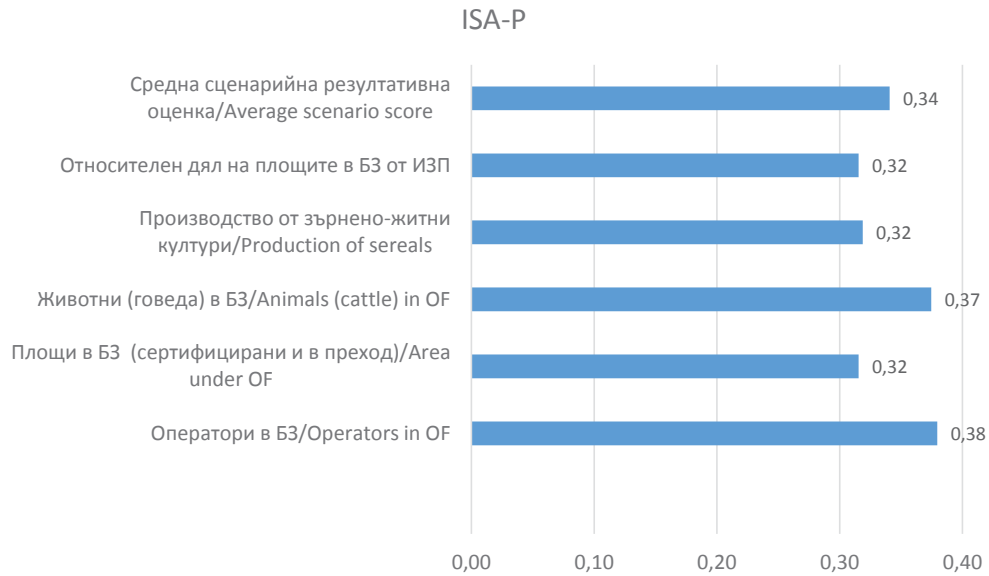
Умерен сценарий

Заложеното за умерения сценарий до 2027 г. нарастване на броя оператори в БП, на площите в БЗ, на броя на биологично отглежданите говеда и на производството от биологично отглежданите зърнени култури, както и нарастването на относителния дял на биоплощите в ИЗП на 5%, в съответствие с разписаната методология, отговаря на незадоволителна оценка от 0,41. но за разлика от песимистичния сценарий, се намира в горния сегмент на тази оценка.

Нарастването, заложено в песимистичния и умерения сценарий, би имало като последици недостатъчно развитие на екологосъобразни практики в българското земеделие; недостатъчно произведени като количество биологични продукти за вътрешния (и външния пазар); недостатъчен принос към запазване на биоразнообразието и чистотата на почви, води и въздух; недостатъчен принос към някои аспекти от развитието на селските райони – като намаляване на безработицата, както и здравето на хората и животните.

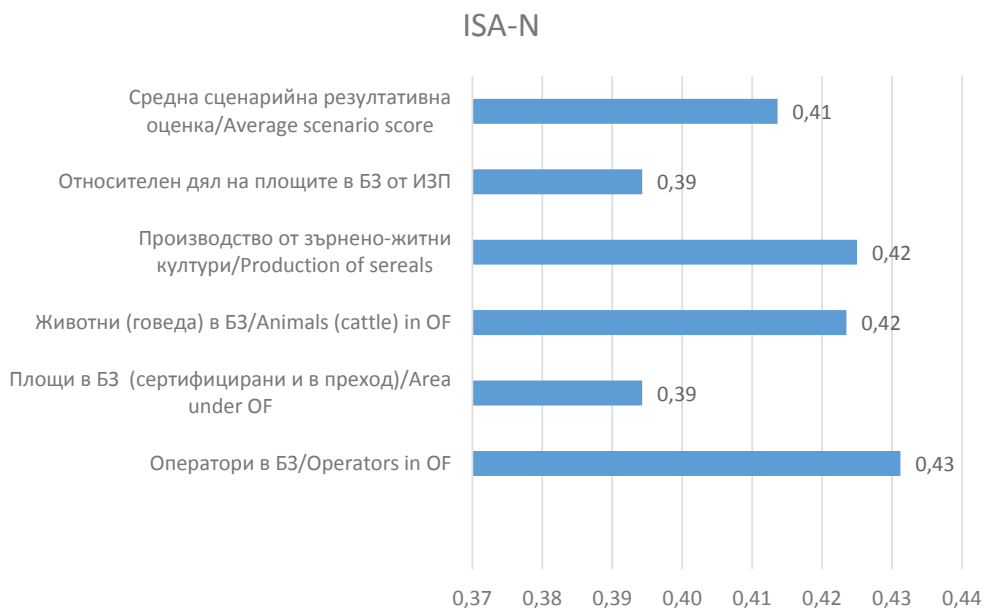
Оптимистичен сценарий

Заложеното за този сценарий до 2027 г. нарастване на броя оператори в БП, площи в БЗ, брой на биологично отглежданите говеда и производство от биологично отглежда-

Фиг. 1. Индикаторна резултативна оценка по песимистичния сценарий
 Fig. 1. Indicator performance evaluation under the pessimistic scenario

Източник: Собствени изчисления, в съответствие с разписаната методология.
 Source: Own calculations in accordance with the prescribed methodology.

Фиг. 2. Индикаторна резултативна оценка по умерения сценарий
 Fig. 2. Indicator performance evaluation under the normal scenario

Източник: Собствени изчисления, в съответствие с разписаната методология.
 Source: Own calculations in accordance with the prescribed methodology.

ните зърнени култури, както и нарастването на дела на биоплощите в ИЗП на 7%, в съответствие с разписаната методология, отговаря на средна сценарийна резултативна оценка

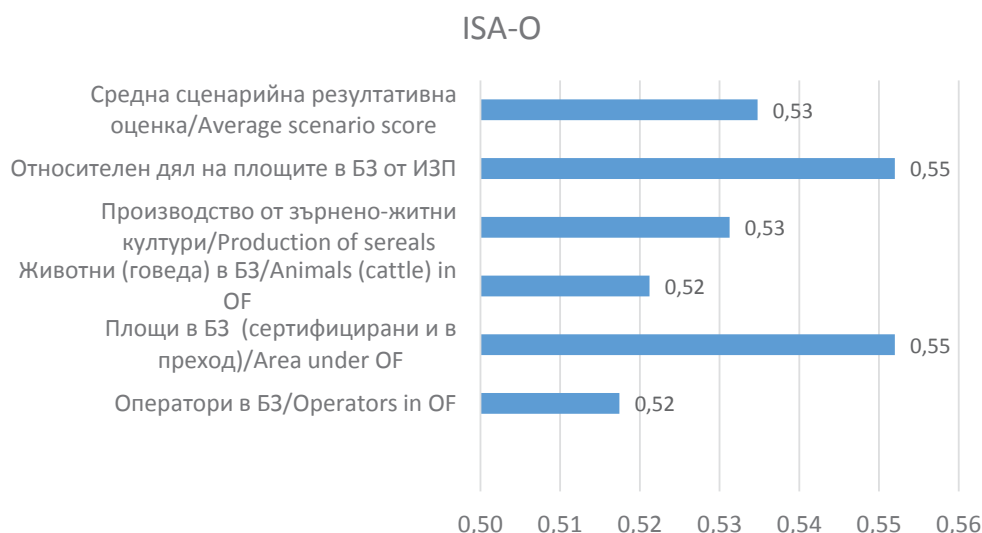
от 0,53, която е задоволителна и положителна. Трябва да се отбележи, че тази стойност е в горния сегмент на задоволителната оценка и се доближава до добра оценка.

Нарастването, заложено в оптимистичния сценарий, очертава по-добри перспективи пред биологичното производство. Осъществяването му би имало като последици по-осезаемо въвеждане на екологосъобразни практики в българското земеделие, отговаряйки адекватно на европейските изисквания на ОСП; увеличаване на производството на биологични продукти за вътрешния (и външния пазар); по-голям принос към запазване на биоразнообразието и чистотата на почви, води и въздух – по-голяма част от площите в земеделието няма да бъдат третирани с химически торове и препарати, както и към някои аспекти

от развитието на селските райони – ангажиране на повече работна ръка поради изискването на ръчен труд в голям брой дейности в БЗ; производство на чисти от химикали и антибиотици биологични продукти и оттам – принос към опазване здравето на хората и животните, и редица други.

Вероятност за случване на сценариите за развитие на биологичното производство

Средната сценарийна резултативна оценка е показател доколко различните сценарии

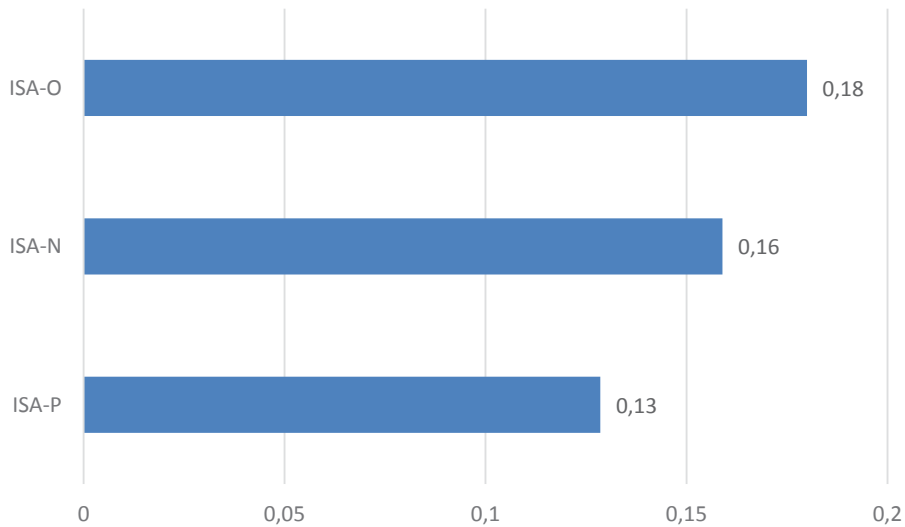
Фиг. 3. Индикаторна резултативна оценка по оптимистичния сценарий
Fig. 3. Indicator performance evaluation under the optimistic scenario

Източник: Собствени изчисления, в съответствие с разписаната методология.
Source: Own calculations in accordance with the prescribed methodology.

Таблица 2. Коефициент на вероятност на сценарийните оценки и граници
Table 2. Likelihood ratio of scenario estimates and bounds

Индикатори/Indicators	Доверителен интервал/ Confidence interval	Сценарии/Scenarios		
		Песимистичен/ Pesimistic ISA-P	Умерен/Medium/ ISA-N	Оптимистичен/ Optimistic/ISA-O
Граница на средната сценарийна резултативна оценка/Limit of average scenario score	0,95	0,31 – 0,37	0,38 – 0,45	0,50 – 0,57
Коефициент на вероятност на сценариите/Likelihood ratio of the scenarios	0,95	0,13	0,16	0,18

Източник: Собствени изчисления, в съответствие с разписаната методология.
Source: Own calculations in accordance with the prescribed methodology.

Фиг. 4. Коефициент на вероятност на сценарийните оценки
Fig. 4. Likelihood ratio of scenario estimates

Източник: Собствени изчисления, в съответствие с разписаната методология.
Source: Own calculations in accordance with the prescribed methodology.

могат да се случат. Конкретните сценарии и средните резултативни оценки са определени в граници, съобразно стандартна грешка и доверителен интервал, съгласно методика по проект Иванов, 2022 г.

От представените предположения, оценки и вероятностни сценарии може да се направи изводът, че заложените промени в индикаторите за развитие на биологичното земеделие водят до сравнително близки вероятности за поява на оптимистичния и умерения сценарии. С най-висок процент е оптимистичният сценарий – 18%, следван от умерения – 16%. Т.е. вероятността биологичното земеделие към 2027 г. да се развива по оптимистичния сценарий е най-висока.

Заклучение

Изследването на сценариите в сектор „Биологично земеделие“, тяхното оценяване и измерването на вероятността всеки един от вариантите да се случи е показателно за бъдещото развитие на този сектор, за възможностите и перспективите пред него. Общата вероятност по предложените три сценария (песимистичен, умерен и оптимистичен), измерена

чрез коефициента на вероятност, е незадоволителна – 0,43, и се движи в диапазона 0,40 – 0,46. Трябва да се отбележи обаче, че тя е много близо и дори достига долната граница на задоволителната оценка – 0,46. От изследването се установява, че средните резултативни оценки за песимистичния и умерения сценарии се определят като незадоволителни, а за оптимистичния – като задоволителни. Реализирането на такъв сценарий до 2027 година би било позитивно за българското земеделие като цяло и в частност за БЗ. Това съвпада с тенденциите, които се забелязват напоследък – налице е повишен интерес на обществото към биологичните продукти; едновременно с това редица документи на ЕК залагат цели за увеличение на площите, които се управляват по методите на биологичното земеделие.

За постигане на заложените цели по отношение на биологичното производство от страна на Европейската комисия, страната ни е необходимо да осигури както адекватен размер на финансово подпомагане, така и съответни действия и мерки за провокиране на интерес както сред производителите, така и сред крайните потребители. Така ще бъде отговорено едновременно на нуждите на земе-

делските производители, които желаят да се занимават с биологично производство, и на желанието, и очакванията на потребителите за по-добро качество на селскостопанските продукти, с по-достъпни цени.

Това поставя изискване България да осигури финансиране в този сектор. Осигуряването на адекватен размер на финансовото подпомагане ще помогне в голяма степен да се постигнат заложените цели от страна на ЕК и да се отговори на нуждите на земеделските производители, занимаващи се с биологично земеделие. Адекватното финансово подпомагане на биологичния сектор, от своя страна, ще спомогне за производството на повече биологична продукция, която ще се предостави на населението на по-достъпна цена.

Благодарности

Настоящото изследване е базирано и е част от работата по научноизследователски проект „Перспективи пред българското земеделие и селските райони в контекста на ОСП 2021 – 2027 г. и Плана за възстановяване на ЕС“, разработен от колектив, с ръководител доцент д-р Божидар Иванов, в ИАИ, ССА – София, през 2021 – 2022 г.

Литература

Ivanov, B., Mitova, D., Mitov, A., Petrov, D. et al. (2022). Prospects for Bulgarian agriculture and rural areas

in the context of the CAP 2021 – 2027 and the EU Recovery Plan. IAI, ISBN 978-954-8612-38-8, Sofia, p. 150.

Ivanov, B., Popov, R., Mitova, D., Harizanova, Tsv., Toteva, D., Sarov, A., Dimitrova, D., Mikova, R., Marinov, P., Mitov, A., Stoichev, V., Fidanska, B., Krastev, V., Gandeva, R., Petrov, D. (2023) Possible scenarios for the development of Bulgarian agriculture and rural areas until 2027. IAI, 2023, ISBN 978-954-8612-43-2, Sofia, p. 120.

Action Plan for the development of organic production: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2229>

Agroecology: Transitioning toward sustainable, climate and ecosystem-friendly farming and food systems: <https://cordis.europa.eu/article/id/430692-agroecology-transitioning-toward-sustainable-climate-and-ecosystem-friendly-farming-and-food/>

Database Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database;> https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_1275

Exchange knowledge, enhance organic farming: <https://organic-farmknowledge.org/>

Regulation (EU) 2018/848 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 on organic production and labelling of organic products and repealing Council Regulation (EC) No 834/2007: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32018R0848>

Regulation (EU) 2020/1693 of the European Parliament and of the Council of 11 November 2020 amending Regulation (EU) 2018/848 on organic production and labelling of organic products as regards its date of application and certain other dates referred to in that Regulation: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32020R1693>

What is agroecology? <https://bg.renatureinc.com/159-what-is-agroecology>